

Titulació	Tipus	Curs
2500786 Dret	OB	1

Professor/a de contacte

Nom: Miriam Ana Cugat Mauri

Correu electrònic: miriam.cugat@uab.cat

Equip docent

Miriam Ana Cugat Mauri

Margarita Bonet Esteva

Fermin Morales Prats

Jaume Antich Soler

Antoni Cardona Barber

Victor Muñoz Casalta

Maria Jesus Guardiola Lago

Maria Jose Pifarre De Moner

Jose Lopez Sanchez

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Malgrat que, per a cursar Dret penal II, no és necessari haver aprovat Dret Penal I, és aconsellable haver-ho fet amb la finalitat d'entendre els principis conceptes i terminologia bàsics de l'assignatura.

La docència de l'assignatura s'impartirà tenint en compte la perspectiva dels Objectius de Desenvolupament Sostenible

Grup 1. Miriam Cugat Mauri (català)

- Seminari 11- Miriam Cugat Mauri (català)

- Seminari 12 - Antoni Cardona Barber (català)

- Seminari 13 - Maria José Pifarré de Moner (català)

Grup 2. Antoni Cardona Barber (castellà)

- Seminari 21 Antoni Cardona Barber (castellà)
- Seminari 22 - Jaume Antich Soler(castellà)
- Seminari 23 - Victor Muñoz Casalta (castellà)
- Grup 3 - Maria Jesús Guardiola Lago(castellà)
- Seminari 31 -Maria Jesús Guardiola Lago(castellà)
- Seminari 32 - Antoni Cardona Barber (català)
- Seminari 33 - Josep López Sánchez (castellà)
- Grup 51 - Fermín Morales Prats (castellà)
- Seminari 511 - Fermin Morales Prats (castellà)
- Seminari 512 - Jaume Antich Soler (castellà)
- Grup 70 (ADE+Dret) - Margarita Bonet Esteva (català)
- 70 - Margarita Bonet Esteva (català)
- Seminari 71 - Antoni Cardona Barber (català)

Objectius

Conèixer i entendre la teoria jurídica del delictes i els elements que la integren, com a pas previ per a l'estudi dels delictes en particular, al que es dedica l'assignatura de Dret penal III i la resta d' optatives de la disciplina

Competències

- Adquirir els coneixements bàsics de les diferents dogmàtiques jurídiques i exposar-los en públic.
- Argumentar i fonamentar l'aplicació de les normes jurídiques.
- Buscar, interpretar i aplicar normes jurídiques, argumentant cada un d'aquests assumptes.
- Demostrar que es comprenen i es coneixen les principals institucions polítiques i privades en la seva gènesi i en el seu conjunt amb els seus respectius.
- Demostrar que es comprèn el caràcter unitari de l'ordenament jurídic i la necessària visió interdisciplinària dels problemes jurídics.
- Demostrar que es té una consciència crítica en l'anàlisi de l'ordenament jurídic i el desenvolupament de la dialèctica jurídica.
- Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
- Dominar les tècniques informàtiques per obtenir la informació jurídica (bases de dades de legislació, jurisprudència, bibliografia, etc.) i per comunicar dades.
- Gestionar recursos bibliogràfics i documentals: bases de dades, navegació, etc.
- Identificar els conflictes d'interessos subjacents en litigis i casos reals.
- Identificar, conèixer i aplicar els principis bàsics i generals de l'ordenament jurídic.
- Identificar, valorar i posar en pràctica els canvis en la jurisprudència.
- Memoritzar i utilitzar la terminologia jurídica.
- Planificar i organitzar: gestió del temps, dels recursos, etc.
- Reconèixer i resoldre problemes.
- Redactar textos jurídics (contractes, dictàmens, sentències, interlocutòries, providències, testaments, legislacions, etc.).
- Ser capaç d'aprendre de manera autònoma i tenir un esperit emprenedor.

- Ser capaç de percebre l'impacte i les implicacions de les decisions que es prenen.
- Tenir habilitat per prendre decisions.
- Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.
- Utilitzar diferents tecnologies de la informació i la comunicació.
- Utilitzar els principis i els valors constitucionals com a eina de treball en la interpretació de l'ordenament jurídic.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir els coneixements bàsics de la dogmàtica penal.
2. Argumentar l'aplicació de normes penals en la resolució de problemes penals.
3. Buscar sentències penals en les bases de dades.
4. Definir estratègies de defensa dels interessos jurídicopenals.
5. Definir la vinculació del dret penal amb els principis i els valors constitucionals.
6. Definir les principals institucions penals.
7. Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
8. Distingir les relacions de dependència i autonomia entre el dret penal i la resta de branques de l'ordenament jurídic (civil, laboral, administratiu i financer).
9. Exposar oralment la resolució de qüestions dogmàtiques penals.
10. Fonamentar l'aplicació de les normes penals en la resolució de problemes penals.
11. Gestionar recursos bibliogràfics i documentals: bases de dades, navegació, etc.
12. Identificar els conflictes d'interessos subjacents en un litigi penal en concret.
13. Identificar els conflictes d'interessos subjacents en un litigi penal en general.
14. Identificar i conèixer els principis limitadors del dret penal.
15. Identificar i valorar la jurisprudència de les audiències provincials i el Tribunal Suprem en matèria penal.
16. Identificar, conèixer i aplicar els principis interpretatius del dret penal.
17. Interpretar les normes penals com decisions de política criminal.
18. Memoritzar i utilitzar la terminologia específicament penal.
19. Planificar i organitzar: gestió del temps, dels recursos, etc.
20. Reconèixer i resoldre problemes.
21. Redactar resolucions de casos penals.
22. Resoldre els problemes d'interpretació i aplicació que presenten les normes penals.
23. Ser capaç d'aprendre de manera autònoma i tenir un esperit emprenedor.
24. Ser capaç de percebre l'impacte i les implicacions de les decisions que es prenen.
25. Tenir habilitat per prendre decisions.
26. Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.
27. Trobar la normativa aplicable entre el Codi penal i les normes penals especials.
28. Utilitzar diferents tecnologies de la informació i la comunicació.
29. Utilitzar els arguments de la jurisprudència penal i constitucional per a resoldre problemes penals.
30. Utilitzar els principis i els valors constitucionals com a eina d'interpretació de les normes penals.

Continguts

Tema 1. Introducció a la teoria del delictes. Concepte, elements i estructura de delictes.

Tema 2. El tipus penal: concepte, funció, elements i classificació.

Tema 3. Tipus objectiu (I): a) Supòsits d'absència d'acció o comportament penalment rellevant; b) Causalitat i imputació objectiva.

Tema 4. Tipus objectiu (II): a) L'omissió pròpia; b) L'omissió impròpia o comissió per omissió.

Tema 5. Tipus subjectiu (I): a) El dol: concepte, elements i classes; b) Absència de dol: l'error de tipus, sobre les qualificacions i les circumstàncies; c) Els elements subjectius de l'injust.

Tema 6. Tipus subjectiu (II): a) El sistema d'incriminació específica o llista tancada de la imprudència punible;

b) Concepte, elements i classes d'imprudència; c) Recordatori dels requisits d'imputació objectiva i exclusió del cas fortuït (supra, tema 3); d) Esmert als delictes de perill.

Tema 7. L'antijuridicitat: a) Antijuridicitat formal i material, i el principi d'insignificança; b) Les causes de justificació: requisits comuns.

Tema 8. Les causes de justificació en particular: a) Legítima defensa; b) Compliment d'un deure i exercici legítim d'un dret, ofici o càrrec; c) Tractament actual de l'obediència deguda; d) El problema del consentiment de l'ofès pel delictes. L'estat de necessitat.

Tema 9. La culpabilitat: a) La culpabilitat com a principi i categoria dogmàtica; b) Les causes d'exclusió de la inimputabilitat: l'anomalia o alteració psíquica; la intoxicació plena i el síndrome d'abstinència; l'alteració de la percepció; menció a l'*actio libera in causa*; c) L'error de prohibició: concepte, classes i efectes sobre la pena;

d) La inexigibilitat d'una altra conducta: la por insuperable i la seva delimitació respecte de la inimputabilitat; e) El règim de la minoria d'edat penal: franges d'edat i menció a les especificitats substantives i processals.

Tema 10. Punibilitat: a) Concepte i classificació dels requisits de punibilitat; b) Les condicions objectives de punibilitat; c) Les excuses absolutòries; d) Les condicions de procedibilitat; e) Les causes d'extinció de la responsabilitat penal, amb especial menció de l'indult, la prescripció i el perdó de la persona ofesa.

Tema 11. Autoria i participació: a) Principis generals: accessorietat i unitat del títol d'imputació, amb referència als delictes especials; b) Formes d'autoria en sentit estricte: autoria, coautoría i autoria mediata; c) Formes de participació equiparades a l'autoria: inducció i cooperació necessària; d) La complicitat; e) Regles especials: l'actuació *en nom d'un altre*; i la *responsabilitat en "cascada"* als delictes d'impresmta i altres medis de comunicació; f) Conseqüències penològiques.

Tema 12. *Iter criminis*: a) Fases del delictes i delimitació dels actes preparatoris; b) La consumació: concepte i distinció de l'esgotament del delictes; c) La temptativa: concepte, classes, efectes sobre la pena i referència al desistiment a la temptativa (vid supra tema 10, punibilitat); d) Els actes preparatoris: i) el sistema d'incriminació específica dels actes preparatoris, ii) la proposició, la provocació i la conspiració.

Tema 13. Les circumstàncies modificatives de la responsabilitat criminal: a) Concepte, classes i efectes sobre la pena; b) regles d'aplicació: comunicabilitat, inherència i compatibilitat.

Tema 14.- Determinació de la pena: concepte i fases. La pena abstracta o l'elecció del grau de pena. La pena concreta.

Tema 15. Els concursos: a) Concepte i classes; b) El concurs aparent de lleis o concurs de normes: concepte i criteris de resolució; c) El concurs de delictes: concepte, classes (real, ideal, medial, continuat i massa) i criteris per a la determinació de la pena.

Tema 16. La responsabilitat penal de les persones jurídiques: a) Característiques generals del model espanyol: el sistema vicarial i l'autonomia de la responsabilitat de les persones físiques i jurídiques; b) Els subjectes transmissors de RPPJ: representants i subordinats; c) El "*defecte d'organització*" com a condició per a la responsabilitat penal; d) L'eficàcia eximent o atenuant de les "compliances"; e) Sistema de penes i criteris per a la determinació de la pena i la responsabilitat civil.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides

Classes teòriques	22	0,88	1, 14, 16, 18, 30
Seminaris	22	0,88	1, 2, 4, 5, 7, 8, 21, 27, 15, 14, 20, 12, 13, 16, 10, 11, 18, 19, 22, 23, 25, 28, 30, 9, 26
Tipus: Supervisades			
Tutories	1	0,04	20, 19, 25
Tipus: Autònomes			
Avaluació	5	0,2	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 21, 27, 15, 14, 20, 12, 13, 16, 17, 10, 11, 18, 19, 3, 22, 23, 25, 24, 28, 29, 30, 9, 26
Estudi i preparació de treballs	95	3,8	1, 2, 7, 27, 14, 16, 10, 11, 19, 3, 22, 30, 9

Durant el curs es realitzaran els següents tipus d'activitats:

1. Activitats dirigides: activitats on el professor/a és present durant l'execució de les mateixes i desenvolupa un paper més actiu o de direcció de l'activitat. Es divideixen en dos tipus:

1.1. Classes teòriques: tenen per objecte que els/les estudiants assoleixin les bases conceptuals de la matèria i el seu marc normatiu i jurisprudencial.

1.2. Seminaris: en aquests, els estudiants en grups reduïts o en grup gran poden realitzar activitats d'anàlisi de textos jurídics o notícies, resolució de casos pràctics, comentaris de sentències o textos doctrinals, etc.

L'assistència és obligatòria, tant a la classe teòrica com als seminaris, llevat dels supòsits de causa justificada.

2. Activitats supervisades: Tutories.

La finalitat de les tutories és aclarir les explicacions de les classes teòriques o pràctiques. No estan concebudes per a substituir les explicacions a qui no assisteixi a classe, sinó per a complementar-les o reforçar-les davant necessitats particulars.

3. Activitats autònomes: activitats que els estudiants desenvolupen fora de l'aula, amb el suport puntual del professor, en cas necessari, durant les tutories.

3.1. Cerca i lectura comprensiva de bibliografia, normativa i jurisprudència.

3.2. Realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums.

3.3. Estudi.

3.4. Preparació o realització de les activitats d'avaluació continuada.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitat avaluable 1	25%	1,5	0,06	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 21, 27, 15, 14, 20, 12, 13, 16, 17, 10, 11, 18, 19, 3, 22, 25, 24, 28, 29, 30
Activitat avaluable 2	25%	1,5	0,06	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 21, 27, 14, 20, 12, 13, 16, 17, 10, 18, 19, 22, 23, 25, 24, 30, 9
Examen final de continguts	50%	2	0,08	1, 5, 6, 7, 8, 27, 14, 20, 16, 17, 11, 18, 19, 22, 25, 24, 28, 30, 26

El sistema d'avaluació és mixt, teòric i pràctic, i es regeix per les regles que s'exposen a continuació.

A l'inici del curs el/la professor/a responsable de cadascun dels grups informará a l'alumnat, mitjançant l'aula Moodle, de les dates de les activitats d'avaluació continuada, així com del model d'examen final (test, preguntes curtes, etc.).

1. Composició de la nota final:

Les activitats d'avaluació continuada suposen el 50% de l'avaluació final (5 punts) i la prova final de contingut el 50% restant (5 punts).

1.1. Activitats d'avaluació continuada (5 punts)

Les activitats d'avaluació continuada tenen per objecte el desenvolupament de competències essencialment pràctiques. Es realitzaran dues activitats d'avaluació continuada, amb un valor de 2,5 punts cadascuna. El/la professor/a responsable de cada grup concretarà, al començament de curs, les característiques concretes i les dates de les activitats.

1.2. Prova final de contingut (5 punts)

La prova final de contingut Té un valor de 5 punts. Es celebrarà el dia establert al calendari oficial de la Facultat. A l'inici del curs el/la professor/a responsable n'indicarà el format.

Per a aprovar l'assignatura, cal:

- a) que la suma de la nota de la prova final de contingut i la de l'avaluació continuada sigui, com a mínim, de 5 sobre 10
- b) i que la nota de cadascuna de les parts (tant la de la prova final de contingut com la de l'avaluació continuada) sigui, com a mínim, de 2 sobre 5.

En cas de no assolir un 2 sobre 5 a alguna de les parts, la nota màxima de l'assignatura serà de 4,5 punts sobre 10, i per tant, quedarà suspesa.

2. Reavaluació

Pot accedir a la reavaluació qui hagi suspès o qui, havent aprovat, vulgui millorar la nota. Per assistir-hi no cal haver obtingut una nota mínima ni de l'avaluació continuada ni de la prova final. En tot cas, si la nota obtinguda a la reavaluació fos inferior, serà aquesta la que es tindrà en compte.

Es pot reavaluar tant la part corresponent a la prova final de conjunt com les activitats d'avaluació continuada.

La reavaluació de la prova final de conjunt consistirà en una prova de la mateixa classe que la realitzada amb anterioritat i permet obtenir fins a 5 punts. Calendari: data oficial de la Facultat de Dret.

La reavaluació de l'activitat continuada consistirà en la realització d'una activitat de la mateixa modalitat que la realitzada durant el curs i permet obtenir fins a 2,5 punts. La nota obtinguda a la reavaluació substituirà la pitjor nota de les obtingudes durant el curs. El/la professor/a responsable de cada grup aclarirà els detalls de com fer-ho.

3. Revisió:

En publicar cadascuna de les notes, ja siguin les activitats realitzades durant el curs, ja sigui la prova final, o les reavaluacions, el professorat especificarà el sistema de revisió (data, hora i lloc).

4. L'alumnat serà avaluable sempre que hagi realitzat un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura. Si el valor de les activitats realitzades no arriba a aquest llindar, el professor/a de l'assignatura pot considerar l'estudiant com a no avaluable

5. Avaluació única

Els alumnes que puguin accedir a l'avaluació única hauran de fer 3 tipus d'activitats d'igual dificultat que la resta de companys:

- a) una prova de conjunt final en les mateixes condicions que la resta del grup (fins a 5 punts de la nota final)
- b) dues activitats pràctiques de resolució de casos penals (fins a 2,5 punts cadascuna)

Per a aprovar és imprescindible assolir un 2 sobre 5 en la prova de conjunt i un 2 sobre 5 en les activitats pràctiques, a més de un 5 sobre 10 del total.

S'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per l'avaluació continuada.

S'aplicarà el mateix sistema de no avaluable que per l'avaluació continuada.

Nota important: L'alumne/a que copii o intenti copiar en una prova d'avaluació tindrà un 0. Qui presenti una pràctica plagiada o en que la que l'estudiant no pugui justificar els arguments de la seva pràctica, obtindrà un 0 i rebrà una advertència. En cas de reiteració de la conducta, l'alumne/a suspensarà l'assignatura.

Bibliografia

S'aconsella als alumnes que, abans d'adquirir els manuals, comprovin quin és l'última edició disponible, doncs és possible que alguns manuals comptin amb nova edició al setembre.

Bibliografia bàsica:

MUÑOZ CONDE, Francisco, GARCIA ARAN, Mercedes; Derecho Penal. Parte General, Tirant lo Blanch, 11ª ed., 2022. (Accesible a la biblioteca digital UAB)

QUINTERO OLIVARES; Gonzalo, Parte general del derecho penal, Thomson Reuters, 5ª ed., 2015. (Accedible a la biblioteca digital UAB)

Bibliografia complementaria:

BERDUGO GOMEZ DE LA TORRE, Ignacio; ARROYO ZAPATERO, Luís. Lecciones de derecho penal: Parte General, Atelier, 1999. ISBN: 9788471975607.

CEREZO MIR, José, *Curso de Derecho Penal español. Parte General. Tomo II: Teoría jurídica del delito*, 2001 . ISBN: 9788430932214.

DIEZ RIPOLLES, José Luís, *Derecho Penal Español. Parte General*, Tirant lo Blanch, 5ª ed., 2020. ISBN: 9788491192381.

GÓMEZ RIVERO, María del Carmen; *Nociones fundamentales del derecho penal: parte general*, Tecnos, 4ª edición, 2019. ISBN: 9788430974634

LUZON PEÑA, Diego Manuel, *Lecciones de derecho penal. Parte general*, Tirant lo Blanch, 3ª ed., 2016. ISBN: 9788491195627.

MIR PUIG, Santiago, *Derecho Penal. Parte General*, Dykinson, 10ª ed., 2015. ISBN: 9788460815822.

MORILLAS CUEVA, Lorenzo, *Sistema de Derecho Penal. Parte General*, Dykinson, 1ª ed., 2018. ISBN: 9788491489993.

QUINTERO OLIVARES, Gonzalo et al., *Esquemas de Teoría Jurídica del Delito y de la Pena*, Tirant lo Blanch, 4ª ed., 2018. ISBN: 9788491906735.

ROXIN, Claus, *Derecho Penal. Parte General, Tomos I y II.*, Civitas, 1ª ed., 2014. ISBN: 9788447050703.

Bibliografia amb casos pràctics:

LUZON PEÑA, Diego Manuel, *Derecho Penal en Casos: Parte General. Estudio Analítico-práctico*, Tirant lo Blanch, 1ª ed., 2018. ISBN: 9788491698012.

MAQUEDA ABREU, María Luisa, *Derecho penal en casos. Parte General. Teoría y práctica*, Marcial Pons, 5ª ed., 2017. ISBN: 9788491435068.

Programari

Utilització de bases de dades de Jurisprudència

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	2	Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	3	Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	51	Espanyol	segon quadrimestre	tarda
(TE) Teoria	70	Català	segon quadrimestre	matí-mixt